

Adatok a Putnoki-dombság edényes flórájához I.

PENKSZA Károly – MALATINSZKY Ákos

Szent István Egyetem Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar Növénytani és Növényélettani Tanszék,
H-2103 Gödöllő, Páter K. u. 1.

Bevezetés

Jelen közleményben a Putnoki-dombság területéről 1999 és 2000 években általunk felfedezett védett, ritka, illetve a térségre új növényfajok előfordulásai adatait ismertetjük.

A Putnoki-dombság kistáj földrajzilag az Észak-magyarországi-középhegység nagytáj Észak-magyarországi-medencék középtájának Borsodi-dombság kistájcsoportjában fekvő feltöltött, 200-250 m tengerszint feletti átlagmagasságú medence, melynek felszínét nagyrészt pliocén agyagos, homokos üledékek fedik (MAROSI – SOMOGYI 1990). Ehhez társul kis területen andezittufa és löszszerű üledék. A talajok nagy része agyagbemosódásos barna erdőtalaj, a patakok mentén réti- és öntéstalaj (STEFANOVITS 1993). A területet közel párhuzamosan futó déli, délkeleti irányú völgyek szabdalják, közöttük nagyrészt tölgyesekkel borított hátak húzódnak. A domborzati viszonyokra a völgyközi hátak mellett a hegylábi lejtők jellemzőek, melyeken több helyen erős eróziós hatás figyelhető meg. Növényföldrajzilag a terület a *Tornense* része, azonban mind alapkőzetében, mind talajaiban, éghajlati adottságaiban és növényzetében is eltér a szigorú értelemben vett Gömör-Tornai-karszttól.

A légifelvétel tanúsága szerint a huszadik század közepén a községeket övező lankás domboldalakon mezőgazdálkodás folyt, de a 70-es évektől kezdődően a szántóterületek jelentős részét felhagyták, s ez a tendencia napjainkban is tart. A nagyüzemi gazdálkodás erősödésével az erdőségek és patakmenti égerligetek mellett a szőlők és gyümölcsösök jelentettek viszonylagos állandóságot. Kutatásaink során is éppen ezeken az élőhelyeken, főként az égeresekben és a felhagyott szőlőkben találtunk értékes növényeket, illetve az extenzív hasznosítású szántókon ritka vagy szörványos gyomfajokat.

Anyag és módszer

A florisztikai adatoknál az egyes területekre nem közlünk teljes listát, csak a kiemelkedő jelentőségű fajelőfordulásokat soroljuk fel. Minden védett faj adatát közöljük. Az adatok felsorolásánál SIMON (2000) nevezékét és sorszámaikat alkalmazzuk (két eltéréssel: a *Festuca wagneri* auctora-t helyesbítéssel, a *Brachypodium rupestre* helyett pedig a *B. pinnatum* nevet használjuk). A földrajzi nevek a Magyar Honvédség Kartográfiai Üzeme által 1995-ben kiadott, 1:25 000-es méretarányú térkép alapján kerültek feljegyzésre.

A területre vonatkozó irodalmi közléseken túl az MTM Növénytár Herbarium Carpato-Pannonicum gyűjteményének lapjait is átnéztük. Az adatoknál a BP jelzés a növénytári herbáriumi lapokra vonatkozik.

Eredmények

P. 50. *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H. P. Fuchs – Trizs felett égerligetben; Kelemér és Zádorfalva között a Gyámol-völgy bejáratánál; Alsószuha és Dövény között a Bakóc-völgyben, láposodó égeresben. A keleméri Mohos-tavakról CZENTHE (1985), a Szuhafő felett a Suha-patak égereséből pedig PENKSZA – SOMLYAY (1999) közölte.

20. *Anemone sylvestris* L. – Gömörszőlős felett, felhagyott gyümölcsösben. Az Aggteleki-karszt és a Galyaság több pontján ismert (TÓTH 1998, Szmorad 2000). SZENTGYÖRGYI (1996c) a zádorfalvai Iván-tetőről közli.

26. *Pulsatilla grandis* Wender. – Gömörszőlős felett a Szőlőhegy déli részén, valamint a Kasza-hegy nyugati oldalán, felhagyott gyümölcsösök közötti

félszáras gyepekben. Új a Putnoki-dombságra.

27/a. *Pulsatilla pratensis* (L.) Millet subsp. *nigricans* (Störck) Zamels – Sajókaza felett a Ráró-hegy és a Szár-hegy gerincének gyepeiben; Putnok felett a Hegyes-tető domboldalainak félszáras gyepeiben több ezres állomány. A *Tornense* területéről eddig nem volt pontos közölt adata (TÓTH – BOLDOGH 1994 jeleztek *Pulsatilla* előfordulást a putnoki Kányás-tetőről, de fajnév nélkül).

29. *Clematis integrifolia* L. – Sajókaza felett, a Ráró-hegytől délkeletre, szőlők között vezető földút mellett. A Tornai-karsztról, a Galyaságból és a Putnoki-dombságból eddig nem közölték. A Cserehátban ismert (FARKAS 1996). A MTM

- Növénygyűjtésben található gyűjtései: Miskolc, Diósgyőr, Felsőzsolca (Budai 1897, 1906, 1909, BP), Bábonyi bérc (Kiss 1907, BP), Csobád (Thaisz 1910, BP).
- Geum rivale* L. – A bókó vagy patakparti gyömbérgyökér fajt, mely új előfordulás az ország flórájára, 1999. június 4-én a Szuha-patak Szuhafőtől északra eső részén, a patakot kísérő égerligetben találtuk meg. Itt nagy egyedszámú populációja fordul elő. A megtalálását a Botanikai Szakosztály ülésén is jeleztük (PENKSZA – SOMLYAY – MALATINSZKY 1999) és a cönológiai viszonyait PENKSZA – SOMLYAY (1999) közölték.
214. *Cerasus fruticosa* Pall. – Trizs és Gömörszőlős feletti félszáraz gyepekben, cserjésekben; a Sajókazától északkeletre fekvő Ráró-hegy és a Szár-hegy felhagyott szőlői fölött. SZMORAD (2000) az Aggteleki-karszt és a Galyaság több pontjáról közli. ENDES (1996a) a Szendrői-rögvidéken Meszesnél találta. A Putnoki-domságra új.
243. *Genista germanica* L. – Trizs feletti gyepekben; Imolától nyugatra az Avas-oldalon; Putnok felett a Hegyes-tetőn és a Piroska-tetőtől nyugatra.
253. *Cytisus albus* Hacq. – A Putnoki-domság több pontján is előkerült, így Gömörszőlős (Pozsok), Sajókaza (Ráró-hegy és a Szár-hegy), Putnok (Hegyes-tető), Zádorfalva (Rakottás-tető) és Trizs feletti félszáraz gyepekben. SZENTGYÖRGYI (1996c) a környék több pontjáról említi.
256. *Cytisus ratisbonensis* Schaeff. – Gömörszőlős felett, a Pozsok és a Szőlőhegy környékének félszáraz gyepeiben, valamint a Kasza-hegyen találtuk meg. SIMON (2000) műve szerint a Középhegységben szórványos. Jakucs (1952, BP) a Cserehátban Rakaca mellől gyűjtötte.
288. *Trifolium dubium* Sibth. – Trizs feletti dombokon. Legközelebbi herbáriumi gyűjtései Kassa mellől (Thaisz, 1908, BP), illetve a Miskolc melletti Alsóhámor, Diósgyőr és Lyukó környékéről (Budai, 1908, BP) származnak. SIMON (2000) említi a Tornai-hegységéből.
317. *Galega officinalis* L. – Kelemér és Zádorfalva között húzódó műúttól keletre, a Gyámol-völgy közelében. SIMON (2000) szerint a Középhegységben csak a széleken fordul elő. Legközelebbi herbáriumi gyűjtése Edelény mellől származik (Budai, 1906, BP). A Cserehátban Tomor és Homrogd között gyűjtötték (Jakucs, 1953, BP). SOMLYAY – LÖKÖS (1999) az Esztramosról közli. A Putnoki-domságra új.
319. *Colutea arborescens* L. – Sajókazától északkeletre, a – részben felhagyott – szőlőkkel borított Ráró-hegyen (Pintér Balázs találta, hozzájárulásával közöljük, amit köszönünk). A Putnoki-domságra új. Ettől északabbra hazánkban csak Varbócnál ismert (Szomorad 2000). Herbáriumi gyűjtései: Alsóhámor (Budai 1907 és Kiss 1911, BP), Hámor (Károlyi 1961, BP), Szilvásvárad-Gerennavár (Vegetációtérképezők 1954, BP).
338. *Hippocrepis comosa* L. – Gömörszőlős, Trizs és Sajókaza feletti gyepekben. Hulják (1938) Perkupa és Jósfa (ez utóbbit megerősíti Szerdahelyi gyűjtése, 1989, BP) mellől jelzi, de Uppony (Budai, 1910, BP), Sajóvadna, Szendrő, Szendrőlád mellől is van herbáriumi gyűjtése (Budai 1907, 1907, 1914, BP). Rakaca és Rakacaszend között Zólyomi (1953, BP), Szendrőládánál Jakucs – Pócs (1959, BP) gyűjtötte.
419. *Dictamnus albus* L. – Sajókazától északkeletre, a szőlőkkel borított Ráró-hegy és a Szár-hegy gerincén százas állományai találhatók. Az MTM Növénygyűjtésében „Bánvölgye Dédes után” (Vegetációtérképezők 1953) megnevezéssel, illetve Rakacaszendrő (Budai 1909) származnak a Sajókazához legközelebbi gyűjtések. FARKAS (1999) műve az ormosbányai Ormos-oldalról jelzi.
421. *Polygala major* Jacq. – Gömörszőlős környéki felhagyott gyümölcsösökben (különösen a Szőlőhegyen) és a Szuhafő feletti félszáraz gyepekben több ponton; Sajókaza: a Ráró-hegy és a Szár-hegy félszáraz gyepeiben, a putnoki Hegyes-tető gyepeiben több helyen. SZENTGYÖRGYI (1994 és 1996c) is jelzi a környék több pontjáról.
451. *Eryngium planum* L. – Sajókaza felett, szőlők között vezető földúton és környékén. SIMON (2000) művében „a Középhegység szélein” szerepel.
470. *Bifora radians* M. B. – Zádorfalvától délnyugatra a Mocsolyás-völgyben. Gömörszőlőstől északra extenzív művelésű parcellán (lásd SOMLYAY 2000). SIMON (2000) szerint a Magyar-középhegységben szórványos. Sulyok – Schmotzer (1999) az Upponyi-hegyhátról (Csokvaomány), SOMLYAY – LÖKÖS (1999) Aggtelektől délre jelzi. Boros (1922, BP) Jósfafelel gyűjtötte.
503. *Oenanthe banatica* Heuff. – Zubogy és Rudabánya között észak-déli irányban húzódó Zúgó-völgy alsó részén. Szuhafőtől északra, a *Geum rivale* L. termőhelyén is megtalálható (PENKSZA – SOMLYAY 1999). SIMON (2000) az Északi-középhegységéből nem említi. A *Matricum*-ból egyetlen korábbi herbáriumi adata van, Ipolylitke mellől (Borbás 1879, BP).
614. *Linum flavum* L. – Gömörszőlős Kasza-hegy és Zánkó-hegy környéke; Trizstól északra fekvő dombok; Sajókaza feletti Ráró-hegy és a Szár-hegy. SZENTGYÖRGYI (1996c) is jelzi a környék több pontjáról.

616. *Linum tenuifolium* L. – Zádorfalva: Nagy-Ráró-hegy és a Szár-hegy felhagyott szőlői között, felszázaz gyeppen; Putnok feletti Hegyes-tetőn; Sajókazától északnyugatra és északkeletre fekvő hegyek (Ráró-hegy és a Szár-hegy) felhagyott szőlőinek, gyümölcsöseinek gypfoltjaiban. A sajókazai Szár-hegyen már korábban is ismert volt (SZENTGYÖRGYI 1994).
662. *Euphorbia salicifolia* Host – Gömörzölös felett a Pozsok oldalán; Sajókaza felett a Ráró-hegyen és a Szár-hegyen. SIMON (2000) szerint a Középhegységben szórványos. A *Tornense* területén Szendrőlád (1914, BP), Halmaj (BP) és Csobád (BP) mellől van herbáriumi gyűjtése. Az Aggteleki Nemzeti Park területén ismert (TÓTH 1997), SZMORAD a Galyaságban találta (ex litt.).
682. *Gentiana cruciata* L. – Zádorfalvától északra a Rakottás-tető több pontján, és a Cseres-völgytől nyugatra húzódó gerincen; Szuhafőtől keletre a Centu-hegy oldalának gyepejében; Gömörzölös: a Szőlőhegy északi oldalán; Trizstől északra fekvő dombok cserjésedő gyepejében is. Az Aggteleki-karszt (TÓTH 1998) és a Cserehát (FARKAS 1996) több pontján ismert. A Putnoki-dombságra új.
746. *Echium maculatum* L. – Sajókazától északnyugatra fekvő hegy felszázaz gyepejében és az északkeleti Ráró-hegyen. Az Aggteleki-karszton (TÓTH 1998) és a Cserehátban (FARKAS 1996) is ismert.
772. *Prunella grandiflora* (L.) Scholler – Gömörzölös és Szuhafő között, a Kasza-hegytől északkeletre, a patak közelében az Iván-tető alján, körülbelül 50 töves állomány. Az Aggteleki-karszton ismert (TÓTH 1998). SZENTGYÖRGYI (1996c) is közli az Iván-tetőről.
880. *Pseudolysimachion spurium* (L.) Rauschert subsp. *foliosum* (W et K) Harle – Sajókazától északra, andezit kibúvás lejtőjén. SIMON (2000) és FARKAS (1999) nem jelzi a *Tornense*-ből. Legközelebbi Az MTM Növénytar herbáriumi gyűjtései a Bükkből származnak: Kisgyőr és Gyertyán-völgy (Budai 1911, BP), Gyertyán-völgy (Újhuta) és Hór-völgy (Répáshuta) (Kiss 1911, BP), Kis-Eged (Eger) (Bartha 1932, BP). A *Tornense* flórájára új.
936. *Orobancha lutea* Baumg. – Putnok: Hegyes-tető; Szuhafő felett a Szuha-völgyben; Trizstől északra fekvő dombokon. SIMON (2000) a *Tornense* területéről a Cserehátból közli. Legközelebbi herbáriumi adata: Miskolc: Istenhegy (Budai, 1910, BP). A Cserehátban Rakacaszendnél ismert (PENKSZA – SALAMON 1997a). A Putnoki-dombság flórájára új.
987. *Rapistrum perenne* (L.) All. – Gömörzölöstől keletre, extenzív művelésű kisparscellák között vezető út felett. SIMON (2000) szerint e faj az Északi-középhegységben szórványos, a Tornai-hegységből és a Mátrából hiányzik. Az Upponyi-hegyháton és a Bükk-háton ismert (SULYOK – SCHMOTZER 1999). Herbáriumi gyűjtései: Felsőzsolca (Budai 1907, BP), Halmaj és Csobád (Thaisz 1910, BP), Szirma (Budai 1914, BP), Uppony (Budai 1910, BP), Diósgyőr (Lyka 1914, BP).
1039. *Cardamine amara* L. – Alsószuha és Dövény közötti Bakóc-völgy égeresében *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H. P. Fuchs társaságában. Szuhafő (PENKSZA – SOMLYAY 1999) és Trizs (SOMLYAY 2000). Legközelebbi herbáriumi gyűjtése Szádelőről származik (Hulják, 1897, BP). TÓTH (1997) listájában szerepel, mint az Aggteleki Nemzeti Park flórájának tagja.
1042. *Cardamine glandulifera* O. Schwartz – Az Alsószuha és Dövény közötti Bakóc-völgy patak menti égeresében. A műttől kb. száz méterre délnyugatra, a patakkel párhuzamosan, közel egy kilométer hosszan borítja az erdő alját. Társaságában *Anemone ranunculoides* L., *Paris quadrifolia* L., helyenként *Scilla drunensis* Speta stb. fordul elő. A Putnoki-dombság területéről eddig nem volt adata.
- Sicyos angulatus* L. – E ritka adventív fajt SIMON (2000) az Északi-középhegység területén csak Miskolcra említi. Sajókaza felett találtuk meg. Új a *Tornense* flórájára. Budai (1909, BP) „Miskolc: Hejőcsaba felé, Szőlők mezsgyéjén” gyűjtötte.
1165. *Aster amellus* L. – Gömörzölöstől északra és keletre fekvő dombok több pontján; a Zádorfalva feletti Rakottás-tetőn; a putnoki Hegyes-tetőn; Sajókaza felett a keletre és nyugatra (Ráró-hegy és a Szár-hegy) fekvő dombokon egyaránt előkerült.
1184. *Inula helenium* L. – Zádorfalva feletti Rakottás-tetőn. SZENTGYÖRGYI (1996a) Zádorfalva: rakottás-völgyi *Telekia speciosa* közlése erre a fajra vonatkozik.
1209. *Bidens frondosa* L. – Serényfalva és Kelemér között a Nagy-réten 1999 tavaszán találtuk meg ezt az adventív fajt. Új a *Tornense* flórájára. Herbáriumi gyűjtései a Dunántúlon és a Dunamenti-síkságon kívül Bodrogolási, Vámosújfalui és Viss környékéről (a Holt-Bodrogtól) származnak, az 1990-es évekből (Felföldy, BP). SIMON (2000) az Északi-középhegységből nem említi. A *Matricum* területéről eddig csak HARMOS – SRAMKÓ (2000) közölte (Mátraháza mellől).
1246. *Artemisia pontica* L. – Sajókazától északnyugatra és északkeletre (Ráró-hegy és a Szár-hegy) fekvő dombokon, részben felhagyott szőlők között. Új a Putnoki-dombságra. SIMON (2000) szerint az Északi-középhegységben szórványos. Prodán (1909) a Bükkből közli, de Torna mellől (Thaisz, 1908, BP) és Sajóbáony

- környékéről (Kiss 1907, BP) is van herbáriumi gyűjtése. SÜLYOK – SCHMOTZER (1999) az Upponyi-hegyhátról (Királd) és a Bükk-hátról (Dédestapolcsány, Hevesaranyos, Szilvásvárad), VOJTKÓ – MARSCHALL (1997) a Cserehátról (Meszes) jelzi.
1267. *Senecio erucifolius* L. – Trizstól északra húzó patak völgyben; Szuhafő felett a Szuhavölgyben; Ragály és Zubogy között a Csörgőspatak mentén találtunk rá. Új a Putnoki-dombságra. SIMON (2000) nem említi a *Tornense* flórajárásból. A *Tornense* területéről herbáriumi gyűjtései Bódvaszilás és Perkupa (Hulják 1935, BP), valamint Boldva (Budai 1906, BP) mellől származnak.
1282. *Carlina acaulis* L. – A Putnoki-dombság területén viszonylag kevés lelőhelye van: Trizstól északra fekvő dombokon félszáraz gyepekben; Zádorfalva felett, a Rakottyas-tetőn több száz példány él, és előfordul a Cseres-völgy nyugati oldalában is. Régi adata van a putnoki Hegyes-tetőről (FARKAS 1999).
1290. *Jurinea mollis* (L.) Rchb. – Trizstól északra fekvő dombokon találtak. Az Aggteleki-karszt több pontján ismert (TÓTH 1998). SZENTGYÖRGYI (1996c) Szuhafő mellől közli.
1320. *Centaurea indurata* Janka – Putnok: Hegyes-tető. SIMON (2000) nem jelzi a Tornenséből. BOROS (1937) Bódvaszilás mellől közli e faj és a *C. pannonica* hibridjét. Herbáriumi példánya van „Putnok, a Forrás-völgy jobb oldali részén, a Borókással szemben, vágásban” megjelöléssel (Hulják, 1930, BP), valamint „Bánréve szélén a Holtág jobb partján” (Hulják, 1939, BP), és „Tohonya-völgy felső részén (Jósvafő)” (Hulják 1938) közléssel. HULJÁK (1941) a Szádelői-völgyből közli e fajnak a *C. pannonicával* képzett hibridjét (*C. × szöllősi*).
1418. *Calluna vulgaris* (L.) Hull. – Trizstól északra, a Kerek-erdő déli részén. Hulják (1938) „Szin: Vizesvéghegy (Kalakácstető)” megjelöléssel közli a környékről. SIMON (2000) a Zempléni- és a Tornai-hegységet jelöli meg.
1462. *Dianthus deltooides* L. – Trizstól északra fekvő dombokon; Imola: Avas-oldal; Alsószuha és Dövény közötti Bakóc-völgy oldalában; Ragálytól délre a Csörgőspatak felett; Zádorfalvától délnyugatra a Mocsolyás-völgyben. SZENTGYÖRGYI (1994 és 1996c) a Putnoki-dombság több pontjáról is közli.
1469. *Dianthus collinus* W. et K. – Sajókaza felett a Ráró-hegyen és a Szár-hegyen, felhagyott szőlők közötti gyepekben; Putnok felett a Hegyes-tetőn. A közelből van herbáriumi gyűjtése: „Putnok. Malomsziget. A Sajó melléki réteken.” (Zólyomi 1927, BP). TÓTH (1998) nem említi az Aggteleki-karsztról. FARKAS (1996) a Cserehát több pontján jelzi, itt már Thaisz is gyűjtötte (1909, BP) Csobádnál a *D. c.* subsp. *glabriusculus* (Kit.) Thsz. alfaját. SZENTGYÖRGYI (1994) a Putnoki-dombság több pontján jelzi.
1483. *Cerastium dubium* (Bast.) Guépin – Kelemér és Serényfalva között. SIMON (2000) a környékről nem jelzi. Legközelebbi herbáriumi gyűjtései Szendrőről és Miskolcra származnak (1914/1916, BP). A Putnoki-dombságra új.
1737. *Lilium martagon* L. – Gömörözlős felett, a Szőlőhegy több pontján. A Putnoki-dombságra új. SZENTGYÖRGYI (1994, 1996c) a felsőnyárádi Radvány-tetőről és a szuhafői Tökésről közli.
1745. *Scilla drunensis* Speta – Alsószuha és Dövény közötti Bakóc-völgyben több ponton, néhány töves állományok a patak közelében, üde égeresben, illetve gyertyánosban. FARKAS (1999) Kelemérről jelzi előfordulását.
1749. *Ornithogalum pyramidale* L. – Gömörözlős északi végénél fekvő dombokon és a Szőlőhegyen; Zádorfalvától délnyugatra fekvő Mocsolyás-völgyben. SIMON (2000) szerint a Tornai-hegységben és a Bükk-től a Budai-hegységig fordul elő. Az Aggteleki Nemzeti Parkban ismert (TÓTH 1997). SZENTGYÖRGYI (1994 és 1996c) a Putnoki-dombság több pontjáról is közli.
1767. *Paris quadrifolia* L. – Gömörözlős felett, a Szőlőhegy északkeleti oldalán patak völgyben; Alsószuha és Dövény között a Bakóc-völgyben; Imolától északra fekvő patak völgyekben. PENKSZA – SOMLYAY (1999) a Szuhafő feletti égeresből is jelezte.
1783. *Iris pumila* L. – Sajókazától északkeletre fekvő Ráró-hegyen és a Szár-hegyen, *Stipa dasyphylla* Czern. társaságában. A Putnoki-dombságra új.
1784. *Iris aphylla* L. subsp. *hungarica* (W. et K.) Hegi – A putnoki Hegyes-tető középső részén új előfordulását fedeztük fel. Az erdőszélen, földút mellett egy polikormonját találtuk meg.
1785. *Iris variegata* L. – Putnok felett a Hegyes-tetőn; Sajókazától északkeletre, a Ráró-hegy, a Szár-hegy és környékén négy populációját találtuk meg. Mindkét területről már korábban részben ismert volt. A Hegyes-tetőről Hulják (1926) közli, a sajókazai Szár-hegyen SZENTGYÖRGYI (1994) találta egy polikormonját.
1812. *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce – Gömörözlöstől keletre fekvő erdőfoltban; Putnoktól északkeletre a Hegyes-tető erdeiben; Szuhafőtől keletre az Égés-tetőn. Mindenütt gyertyános-tölgyesben.
1828. *Listera ovata* (L.) R. Br. – Imolától nyugatra, a Fekete-völgy középső szakaszán, jó vízellátottságú cserjésben. A Tornai-karsztról

sokáig nem volt adata (vö. Szmorad 2000).

1829. *Neottia nidus-avis* (L.) Rich. – Gömörszőlős feletti erdőkben több helyen; Szuhafőtől északra a Szuha-völgy feletti erdőkben; Trizstól északkeletre fekvő erdőkben; Putnok: a Hegyes-tető erdeiben.

1834. *Platanthera bifolia* (L.) Rich. – Gömörszőlős: Szőlőhegy több pontján; Szuhafőtől északra a Szuha-völgy feletti erdőkben a magyar-szlovák határig sok helyen; Trizstól északkeletre fekvő erdőkben; Putnok: a Hegyes-tető erdeiben. SZENTGYÖRGYI (1994 és 1996c) a Putnoki-dombság több pontjáról is közli.

1845. *Orchis morio* L. – Szuhafő felett a Virágdomb aljában; Trizs felett a Veres-sár déli letörésén; Ragálytól délre a Nyolcrendestanya feletti juhlegelén; Alsószuha és Dövény közötti Bakóc-völgy gyepeiben; Putnok felett a Hegyes-tető délnyugati letörésén. SZENTGYÖRGYI (1994 és 1996c) a Putnoki-dombság több pontjáról is közli.

1847. *Orchis tridentata* Scop. – Gömörszőlős: a Szőlőhegyen és környékén felhagyott gyümölcsösökben sok helyen; Sajókazától északkeletre a Ráró-hegy és a Szár-hegy félszáraz gyepeiben. A környékről SIMON (2000) nem említi, a területről nincs gyűjtése az MTM Növényárt herbáriumában. Az Aggteleki-karszton és a Cserehátban ismert (FARKAS 1999). SZENTGYÖRGYI (1996c) Zádorfalva mellől több pontról jelzi.

1849. *Orchis purpurea* Huds. – Gömörszőlős felett a Szőlőhegy és Kasza-hegy környékének felhagyott gyümölcsök több pontján; Sajókazától északkeletre a Ráró-hegy és a Szár-hegy félszáraz gyepeiben; Trizstól északkeletre fekvő gyertyános-tölgyes erdőkben. SZENTGYÖRGYI (1994 és 1996c) a Putnoki-dombság több pontjáról közli.

1850. *Orchis militaris* L. – Gömörszőlős felett a Szőlőhegyen, felhagyott gyümölcsösben találtunk rá 1999 júniusában. A közelmúltig nem volt sem irodalmi adata, sem MTM herbárium gyűjtése a *Tornense* területéről. Szmorad (2000) a Tornai-karszt és a Galyaság több pontjáról közli. Új adat a Putnoki-dombságra.

1857. *Dactylorhiza incarnata* (L.) Soó – Gömörszőlős. Az Aggteleki-karszton ismert (TÓTH 1998). A Putnoki-dombságra új.

1878. *Eriophorum angustifolium* Honckeney – Gömörszőlős: a Keleméri-patak mellett. FARKAS (1999) a Keleméri Mohosokról említi. SZENTGYÖRGYI (1996b) „Gömörszőlős: a Keleméri-patak melletti lápszemben” megjelöléssel közli.

1879. *Eriophorum latifolium* Hoppe – Gömörszőlős: a Keleméri-patak mellett; Zubogytól északra a Csörgős-patak mellett; Zádorfalvától délnyugatra a Mocsolyás-völgyben. JAKUCS (1952) mindkét

Eriophorum-fajt jelzi a *Tornense* területéről.

1927. *Carex cespitosa* L. – Zubogytól északnyugatra a Csörgős-patak mellett nagy egyedszámú állománya található. A SULYOK – SCHMOTZER (1999) cikkében említett, VIDÉKI – MOLNÁR V. A. – MATUS által megtalált zubogyi előfordulás megerősítése. 1999. július 5-én cönológiai felvételt is készítettünk (méret: 4 x 4 m):

Carex cespitosa 3-4, *Angelica sylvestris* 1-2, *Salix cinerea* 1-2, *Caltha palustris* 1-2, *Carex acutiformis* 2-3, *Lychnis flos-cuculi* +, *Lythrum salicaria* +, *Ranunculus acris* +, *Sonchus palustris* +, *Symphytum officinale* +, *Equisetum palustre* +, *Cirsium canum* +, *Galium palustre* +, *Poa palustris* +.

1911. *Carex buekii* Wimm. – Szuhafő felett a Szuha-patak égerligetében; Trizs feletti égeresben; Ragálytól délkeletre a Csörgős-patak mellett; Imola: Fekete-völgy; Kelemér és Zádorfalva között a Gyámol-völgy kezdetén; a Keleméri-patak mentén Serényfalva és Kelemér között; a Szuha-patak menti mocsárréteken Dövény és Alsószuha között; Zubogytól keletre a Zúgó-völgyben. Legközelebbi herbárium gyűjtése Diósgyőrből származik (1906, BP). Az Aggteleki Nemzeti Parkban (TÓTH 1997) és a Cserehátban (PENKSZA – SALAMON 1997a) is előfordul.

Festuca javorkae Májovský – Sajókazától északkeletre, a Ráró-hegyen és a Szár-hegyen. Új a *Matricum* flórájára. Magyarországon eddig csak PENKSZA (2000a, 2000b) jelezte a Duna-Tisza-közéről és a Tiszántúlról.

2003. *Festuca wagneri* Degen, Thaisz et Flatt – Sajókazától északkeletre, a Ráró-hegyen és a Szár-hegyen. Korábban a *Matricumból* SIMON (1992, 2000) a Gödöllői-dombságról közölte.

2008. *Brachypodium pinnatum* (L.) P. B. subsp. *rupestre* (Host) Schübler et Martens – Putnok: Hegyes-tető; Sajókazától északkeletre fekvő Ráró-hegy és a Szár-hegy. SIMON (2000) szerint az Északi-középhegységben csak a Bükkben fordul elő. Új a *Tornense* flórájára.

2091. *Ventenata dubia* (Leers) Coss. – Alsószuha és Dövény között a Bakóc-völgyben, kavicstakaró földútján. SIMON (2000) szerint a Magyar-középhegységben nem gyakori. HULJÁK (1933) Tállyáról, (1941) Ajnácskőről (ma Szlovákia) közli. Legközelebbi herbárium gyűjtései Bánhorváti és Sajóbáony (Budai 1910, BP), Kazincbarcika (Boros 1931, BP) környékéről, az Aggtelek és Imola közötti területről (Soó 1910, BP) és a Bódva-völgy északi részéből, Zsarnó (ma Szlovákia) mellől származnak (Thaisz 1912, BP). PENKSZA – SALAMON (1997b) Rakaca és Rakacaszend között említi.

2096. *Helictotrichon praeustum* (Rchb.) Tzvelev –

Gömörszőlős feletti dombokon; Putnok: Hegyes-tető. SIMON (2000) műve szerint a Magyar-középhegységben szórványos (Bükk – Sümeg környéke). Új a *Tornense* flórájára.

2137. *Stipa dasyphylla* Czern. – Sajókazától északkeletre fekvő Ráró-hegy és a Szár-hegyen,

Festuca wagneri Degen, Thaisz et Flatt, *Iris pumila* L., *Orchis purpurea* Huds. és *Orchis tridentata* Scop. társaságában. Az MTM Növénytarában a Zempléni-hegység nyugati előteréből származnak a legközelebbi adatok.

Köszönetnyilvánítás

Ezúton fejezzük ki köszönetünket az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóságának a kutatási feltételek biztosításáért. Pintér Balásznak és SOMLYAY Lajosnak a terepi munkában való közreműködésükért, Bóhm Éva Irénnek az MTM Növénytar Herbarium Carpato-Pannonicum gyűjteménye áttekintésében nyújtott segítségéért mondunk köszönetet.

Irodalom

- BOROS Á. (1937): Florisztikai jegyzetek. – Kézirat utinapló. MTM Növénytar Tudománytörténeti gyűjtemény **23**: 242-243.
- CZENTHE B. (1985): A keleméri Mohostavak cönológia viszonyai. – Bot. Közlem. **72** (1-2): 89-122.
- ENDES M. (1996): Csepleszmegegy (*Cornus fruticosa*) a Szendrői-rögvidéken. – Calandrella **10**(1-2): 220.
- FARKAS J. (1996): Védett növények a Cserehát dombvidékén. – Kanitzia **4**: 185-200.
- FARKAS S. (ed., 1999): Magyarország védett növényei. – Mezőgazda Kiadó, Budapest, 422 pp.
- HARMOS K. – SRAMKÓ G. (2000): Adatok a Mátra edényes flórájához I. – Kitaibelia **5**(1): 63-78.
- HULJÁK J. (1926): Florisztikai adatok a Gömör-szepesi Érchegység és az Eperjes-tokaji Hegylánc területének ismeretéhez. – Magyar Bot. Lapok **25**: 266-269.
- HULJÁK J. (1933): A *Micromeria rupestris* a Bélkőn és néhány érdekes adat a Magyar-középhegység flórájából. – Magyar Bot. Lapok **32**: 77-83.
- HULJÁK J. (1938): A *Calluna vulgaris* és néhány más érdekesebb növény a Gömör-Tornai-karszt vidékéről. – Bot. Közlem. **35**(3-4): 218-220.
- HULJÁK J. (1941): Adatok a Magyar-középhegység északnyugati része növényzetének ismeretéhez. – Bot. Közlem. **38**: 73-79.
- JAKUCS P. (1952): Új adatok a Tornai-karszt flórájához, tekintettel a xerotherm-elemekre. – Ann. Biol. Univ. Hung. **1**: 245-260.
- MAROSI S. – SOMOGYI S. (eds., 1990): Magyarország kistájainak katasztere I-II. – MTA Földrajztudományi Kutató Intézet, Budapest. 1022 pp.
- PENKSZA K. (2000a): Die Korrektur der histologischen Beschreibung von *Festuca javorkae* von Májovszky im Jahre 1962, und Angaben zum Vorkommen der Art in Ungarn – Ber. Inst. Landschafts-Pflanzenökologie Univ. Hohenheim, **10**: 49-54.
- PENKSZA K. (2000b): A *Festuca javorkae* Májovský és a *Festuca wagneri* Degen Thaisz et Flatt jellemzése, és a tőlevelek morfológiája alapján készült szálaslevelű *Festuca* fajok (*Festuca ovina* csoport) határozókulcsa. (Kiegészítések Magyarország edényes flórájának határozójához). – Kitaibelia **5** (2): 275-278.
- PENKSZA K. – SALAMON G. (1997a): Adatok a Cserehát, a Bódva-völgy és a Rakacai-völgymedence flórájához I. – Kitaibelia **2**(1): 33-37.
- PENKSZA K. – SALAMON G. (1997b): Adatok a Cserehát, a Bódva-völgy és a Rakacai-völgymedence flórájához II. – Kitaibelia **2**(2): 231-232.
- PENKSZA K. – SOMLYAY L. (1999): A *Geum rivale* L. felfedezése Magyarországon. – Kitaibelia **4**(2): 273-275.
- PENKSZA K. – ENGLONER A. (1999): Taxonomic study of *Festuca wagneri* Degen Thaisz et Flatt 1905. – Acta. Bot. Hung. (in press)
- PRODÁN Gy. (1909): Adatok a Bükk és előhegyeinek flórájához. – Bot. Közlem. **8**: 103.
- SIMON T. (2000): A magyarországi edényes flóra határozója. – Tankönyvkiadó, Budapest, 976 pp.
- SOMLYAY L. (2000): Adatok a Dunazug-hegység, a Tornai-karszt és környéke flórájához. – Kitaibelia **5**(1): 47-52.
- SOMLYAY L. – LÖKÖS L. (1999): Florisztikai és taxonómiai kutatások a *Tornense* területén. – Kitaibelia **4**(1): 17-23.
- STEFANOVITS P. (1993): Magyarország tájainak talajviszonyai. – GATE KTI, Gödöllő, 110 pp.
- SULYOK J. – SCHMOTZER A. (1999): Adatok a Tarnavidék és a Bükk északi előterének flórájához I. – Kitaibelia **4**(2): 367-380.
- SENYI P. (1994): Adatok a Putnok-domság flórájához. – Calandrella **8**(1-2): 54-61.
- SENYI P. (1996a): Teleki-virág (*Telekia speciosa*) Zádorfalváról. – Calandrella **10**(1-2): 221.
- SENYI P. (1996b): Konkoly (*Agrostemma githago*) és keskenylevelű gyapjúsás (*Eriophorum*

- angustifolium) Gömörszőlős-Pozsokon. – Calandrella **10**(1-2): 222.
- SZENTGYÖRGYI P. (1996c): A Putnoki-dombság északi és keleti részének fátlan termőhelyein élő orchideái. – Calandrella **10**(1-2): 54-57.
- SZMORAD F. (2000): Adatok az Aggteleki-karszt és a Galyaság flórájához II. – Kitaibelia **5**(1): 53-59.
- TÓTH E. (1997): 504-507.
- TÓTH E. – BOLDOGH S. (1994): A putnoki Kányás-tető természeti értékeinek feltárása. – Kézirat, MME, Jósvafő.
- VOJTKÓ A. (1997): Új adatok a Tornai-karszt flórájához és vegetációjához. – Kitaibelia **2** (2): 248-249.
- VOJTKÓ A. – MARSCHALL Z. (1997): Adatok a Cserehát flórájához – Kitaibelia **2**(2): 252.
- TÓTH E. (1998): Az Aggteleki Nemzeti Park védett növényei. In: Baross G. (ed.): Az Aggteleki Nemzeti Park. – Mezőgazda Kiadó, Budapest, pp.:

Summary

Floristical data to the flora of Putnok Hills I.

K. PENKSZA – Á. MALATINSZKY

The results of floristical research in Putnok Hills (north-east Hungary, south-west of the Aggtelek National Park) are presented and relevant floristical literature is reviewed. The Putnok (Borsod) Hills is an undulating landscape divided by valleys open to the south and to the south-west.

Records of protected species and of those ones rare locally or generally are presented. The occurrence of *Geum rivale* L., *Oenanthe banatica* Heuff., *Bidens frondosa* L., *Festuca wagneri* Degen, Thaisz et Flatt, *Festuca javorkae* Májovský and *Helictotrichon praeustum* (Rchb.) Tzvelev from the eastern part of the Hungarian Mountains and the occurrence of *Iris aphylla* L. subsp. *hungarica* (W. et K.) Hegi in the Putnok Hills are especially significant. Some new localities of *Pulsatilla pratensis* (L.) Milletve subsp. *nigricans* (Störck) Zamels, *Clematis integrifolia* L., *Cerasus fruticosa* Pall., *Cytisus ratisbonensis* Schaeff., *Trifolium dubium* Sibth., *Galega officinalis* L., *Colutea arborescens* L., *Hippocrepis comosa* L., *Bifora radians* M. B., *Euphorbia salicifolia* Host, *Veronica paniculata* L., *Orobanche lutea* Baumg., *Rapistrum perenne* (L.) All., *Dentaria glandulosa* W. et K., *Sicyos angulatus* L., *Artemisia pontica* L., *Senecio erucifolius* L., *Centaurea indurata* Janka, *Dianthus collinus* W. et K., *Cerastium dubium* (Bast.) Guépin, *Leucogonon aestivum* L., *Orchis tridentata* Scop., *Orchis militaris* L., *Carex buekii* Wimm., *Brachypodium pinnatum* (L.) P. B. subsp. *rupestre* (Host) Schübler et Martens, *Ventenata dubia* (Leers) Coss., *Stipa dasyphylla* Czern. should also be emphasized.